



# สภาเภสัชกรรม (The Pharmacy Council of Thailand)

สำนักงานเลขาธิการสภาเภสัชกรรม อาคารหิโตลาธิเบศร ชั้น 8 กระทรวงสาธารณสุข  
เลขที่ 88/19 หมู่ 4 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000  
โทรศัพท์ 0 2591 9992-5 โทรสาร 0 2591 9996

Website: <https://www.pharmacycouncil.org> Email: [pharthai@pharmacycouncil.org](mailto:pharthai@pharmacycouncil.org)

## ประกาศสภาเภสัชกรรม

ที่ ๗/๓ /๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางเกณฑ์การพิจารณาขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต  
และการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ (สำหรับสถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่)

ให้ยกเลิกประกาศสภาเภสัชกรรม ที่ ๒๙/๒๕๖๘ เรื่อง แนวทางเกณฑ์การพิจารณาขอเปิดดำเนินการ  
หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต และการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ (สำหรับสถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่)  
ฉบับลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๘

เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับสถาบันที่เตรียมผลิตเภสัชศาสตรบัณฑิตทันต่อการพัฒนาระบบบริการ  
สุขภาพและความต้องการของสังคม มาตรฐานการศึกษา ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต  
ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สภาเภสัชกรรมจึงเห็นสมควรปรับปรุงและกำหนดเกณฑ์เฉพาะสำหรับการขอเปิดหลักสูตร  
เภสัชศาสตรบัณฑิต เพื่อให้การดำเนินการของสถาบันใหม่เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับศักยภาพ  
ของแต่ละสถาบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗  
คณะกรรมการสภาเภสัชกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๓๖๓ (๘/๒๕๖๘) เมื่อวันศุกร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ได้พิจารณาแล้ว  
มีมติเห็นชอบแนวทางเกณฑ์การพิจารณาขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตและการรับรองสถาบัน  
ผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ (สำหรับสถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่) ตามที่คณะกรรมการการศึกษาเภสัชศาสตร์  
เสนอปรับปรุง รายละเอียดตามแนวทางเกณฑ์การพิจารณาขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตและการ  
รับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ (สำหรับสถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่) แนบท้ายประกาศฉบับนี้

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(เภสัชกรปรีชา พันธุ์ติเวช)

นายกสภาเภสัชกรรม

**แนวทางเกณฑ์การพิจารณาขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตและ  
การรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์  
(สำหรับสถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่)**

เนื่องจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ของประเทศมีการเปลี่ยนแปลง มีสถาบันที่เตรียมผลิตเภสัชศาสตรบัณฑิตเพิ่มขึ้น และเพื่อให้ทันกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพและความต้องการของสังคม อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อประโยชน์ในการเป็นผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สภาเภสัชกรรมได้พิจารณาเห็นสมควรให้มีเกณฑ์สำหรับการขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตเป็นการเฉพาะ โดยมีเป้าหมายให้มีกรอบของการเปิดดำเนินการสำหรับสถาบันที่เตรียมการเปิดหลักสูตรเภสัชศาสตร์ที่เปิดดำเนินการใหม่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับสถานะของสถาบันที่จะเปิดดำเนินการใหม่มากยิ่งขึ้น

**หลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตและ  
รับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์**

หลักเกณฑ์การขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตและรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ (ระดับปริญญาตรี) กำหนดคุณสมบัติของสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตร ออกเป็น 2 ส่วน คือ คุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะ พร้อมรายละเอียดในภาคผนวก 1 และ 2

**คุณสมบัติทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา**

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต จะต้องมีความสอดคล้องดังนี้

1. เป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษารับรอง และมีการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป รวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการในลักษณะสังคมนักวิชาการ เพื่อสร้างคุณสมบัติการใฝ่รู้ให้กับนิสิตนักศึกษา
2. มีคณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัย/คณะที่รับผิดชอบดำเนินการต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนที่อาจขัดขวางการบริหารงานและการพัฒนาสถาบัน
3. สถาบันการศึกษาที่จะขอเปิดการเรียนการสอนคณะเภสัชศาสตร์จะต้องมีความพร้อมในการสนับสนุนการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีระบบบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารการศึกษา เป็นต้น ระบบบริหารงานดังกล่าวให้ทำเป็นระเบียบของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกัน
5. ในระยะเริ่มแรก (ประมาณ 7 ปี) มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต ต้องทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรกับมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ดำเนินการเปิดหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปี ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา โดยควรพิจารณาความสะดวกและเป็นไปได้ที่จะให้สถาบันที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ สถาบันที่ปรึกษาไม่ควรรับเป็นที่ปรึกษา/ช่วยเหลือสถาบันฯ ที่เปิดดำเนินการใหม่เกินกว่า 2 สถาบัน ในเวลาเดียวกัน (กศภ.2 ข้อ 1.5) โดยให้สถาบันที่ปรึกษาขอความเห็นชอบจากสภาเภสัชกรรมในการเป็นสถาบันที่ปรึกษาให้แก่สถาบันที่เปิดดำเนินการใหม่สถาบันที่ 2
6. ก่อนเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการดังนี้
  - 6.1. แสดงเหตุผลในการผลิตเภสัชกรเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพ
  - 6.2. แสดงว่าบัณฑิตที่ผลิตมาจะอยู่ในภาคส่วนใดของระบบบริการสุขภาพ (สถาบันควรแสดงความจำเป็น หรือขาดแคลนของแต่ละภาคส่วนที่อ้างถึง) ทั้งนี้ อาจพิจารณาตามบริบทของพื้นที่
  - 6.3. แสดงความพร้อมในการจัดการศึกษาและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอาจารย์ สื่อการศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งเงินงบประมาณ
  - 6.4. แสดงแผนดำเนินงานตลอดระยะเวลาของหลักสูตรรวมทั้งแผนติดตามบัณฑิตที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้
  - 6.5. แสดงแผนปฏิบัติการและแสดงความพร้อมก่อนเริ่มการศึกษาของแต่ละชั้นปีอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา
  - 6.6. ให้สภาเภสัชกรรมรับรองหลักสูตรเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม

#### **คุณสมบัติเฉพาะของสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์**

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีความประสงค์ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตต้องมีคุณสมบัติเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษารับรองก่อนเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการให้สภาเภสัชกรรมรับรองหลักสูตรและสถาบันฯ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมและต้องมีความ

พร้อมในการจัดการศึกษา/ดำเนินการตามองค์ประกอบตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเภสัชศาสตร์ ให้ครบถ้วนตามประเด็นต่อไปนี้

### 1. คุณสมบัติของหน่วยงาน (มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา และคณะ)

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ต้องกำหนดปรัชญา/ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ และเผยแพร่พันธกิจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ (กคสม.2 ข้อ 1.1.2) พร้อมทั้งมีระบบโครงสร้าง และระบบบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารการศึกษา การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น (กคสม.2 ข้อ 1.4.1)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์จะต้องเป็นหน่วยงานระดับคณะหรือเทียบเท่า (กคสม.2 ข้อ 1.2.2) โดยมีปณิธานและพันธกิจระบุชัดเจนว่ามุ่งผลิตเภสัชกรที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติตามที่สภาเภสัชกรรมกำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ (กคสม.2 ข้อ 1.3.1) และจะต้องผ่านการประเมินรับรองสถาบันการผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ก่อนเปิดรับนิสิตนักศึกษา (กคสม.2 ข้อ 1.6)

### 2. การบังคับบัญชาและบริหารจัดการ

สถาบันต้องกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ของการบังคับบัญชา รวมทั้งแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่มีภายในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารแต่ละระดับในการบริหารหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน ระบุสายงานของความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากร (กคสม.2 ข้อ 1.4.2) รวมทั้งงบประมาณแสดงแผนการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนและเป็นไปได้ มีบุคลากรด้านการบริหารงานและด้านวิชาชีพที่เหมาะสม (กคสม.2 ข้อ 9) ต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องวิชาชีพเภสัชกรรม และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ผู้บริหารระดับคณบดีหรือชื่อตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมที่ยังสามารถใช้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมได้ และมีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันการศึกษาหรือมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาระดับสูงอื่น ๆ ที่ทำให้เชื่อมั่นว่าจะทำหน้าที่บริหารได้ (กคสม.2 ข้อ 1.2.3) และมีรองคณบดีอย่างน้อย 1 คน ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับคณบดี (กคสม.2 ข้อ 1.2.4)

### 3. หลักสูตรเภสัชศาสตร์

สถาบันที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต ต้องมีปรัชญาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสัมพันธ์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ แผนพัฒนาระบบยาและวิชาชีพเภสัชกรรม เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมของสภาเภสัชกรรม ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งแผนพัฒนาสถาบัน (กคสม.2 ข้อ 1.3.2)

หลักสูตรต้องกำหนดรูปแบบและโครงสร้างเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขา เกษศาสตร (หลักสูตร 6 ปี) ของสภาเกษตรกร (ภาคผนวก 1) และบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิในสาขาเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี (มคอ.1)

สถาบันฯ จะต้องยื่นเสนอหลักสูตรให้สภาเกษตรกรพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยให้ยื่น หลักสูตรก่อนวันเปิดภาคการศึกษาที่รับนิสิตนักศึกษาเข้าเรียนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 180 วัน (กศภ.2 ข้อ 1.6) หากพ้นกำหนดดังกล่าว ผลการพิจารณาของสภาเกษตรกรอาจส่งผลการเปิดรับนิสิตนักศึกษา และวันเปิด ภาคการศึกษา

เพื่อประโยชน์ต่อการรับรู้ต่อสังคม การประชาสัมพันธ์หลักสูตรควรดำเนินภายหลังจากที่ หลักสูตรได้รับความเห็นชอบจากสภาเกษตรกรแล้ว

หลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบหลักสูตรจากสภาเกษตรกร ทางสภาเกษตรกรจะส่งผลการ รับรองหลักสูตรให้กับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม (สปอว.) เพื่อทราบและ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

#### 4. คณาจารย์/บุคลากรด้านวิชาการ

สถาบันต้องกำหนดนโยบายดำเนินการสรรหาและคัดเลือก กำหนดภารกิจและการพัฒนา คณาจารย์ให้มีความสมดุลของสมรรถภาพในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ จำนวนและ วุฒิอาจารย์ให้เป็นตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ ปริญญาตรี พ.ศ.2565 และมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาเกษตรศาสตร์ (หลักสูตร 6 ปี) ของสภาเกษตรกร (ภาคผนวก 1)

ในการขอเปิดสถาบันใหม่ จะต้องมียุติศาสตราจารย์ประจำสถาบันที่พร้อมสอนวิชาชีพอย่างน้อย 6 คน ที่ ครอบคลุมวิชาชีพในด้านต่าง ๆ

#### 5. นิสิตนักศึกษา

สถาบันต้องกำหนดนโยบายรับเข้าและการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจน สุจริต โปร่งใส ยุติธรรม (กศภ.2 ข้อ 3.3) สอดคล้องกับเกณฑ์ของผู้สมัครเข้าคัดเลือกเข้าศึกษาวิชาเกษตรศาสตร์ที่ประกาศโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเกษตรกรรมของสภาเกษตรกร (กศภ.2 ข้อ 3.1) โดยเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกนิสิตนักศึกษาต้องครอบคลุมการประเมินความรู้ ทางด้านวิชาการ และเจตคติต่อวิชาชีพ (กศภ.2 ข้อ 3.2)

จำนวนนิสิตนักศึกษาที่จะรับได้จริงในแต่ละปีการศึกษาที่จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพ ระบบ การสนับสนุนและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา (กศภ.2 ข้อ 1.7.3) โดยมีจำนวนคณาจารย์ต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรเกษตรศาสตร์ต่อนิสิตนักศึกษาเป็นไปตามข้อกำหนดของสภาเกษตรกร

## 6. การประเมินผลนิสิตนักศึกษา

สถาบันต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลนิสิตนักศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์และรูปแบบการสอน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ วิธีการและผลการประเมินปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้จากผู้เชี่ยวชาญภายนอก รวมทั้งมีระบบอุทธรณ์ผลการประเมิน ทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

## 7. ทรัพยากรทางการศึกษา

สถาบันที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องจัดให้ทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพอย่างเพียงพอ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถดำเนินการได้ตามหลักสูตร (กคส.2 ข้อ 8) ต้องจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ให้มีความปลอดภัย จัดเตรียมอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและการวิจัยให้พร้อมและเพียงพอตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในหลักสูตร (กคส.2 ข้อ 7) จัดเตรียมระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา และระบบอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับดูแลนิสิตนักศึกษา (กคส.2 ข้อ 6)

สถาบันต้องเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรในการสรรหาและเตรียมความพร้อมสำหรับการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในภาคผนวก 1

สถาบันต้องมีแผนในการเปิดสถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน (ร้านยา) ของตนเองที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานร้านยาคุณภาพ หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่าตามที่สภาเภสัชกรรมกำหนด ที่เปิดบริการโดยมีอาจารย์หรือเภสัชกรประจำตลอดเวลา เพื่อพร้อมสำหรับการใช้สอนนิสิตนักศึกษาให้ได้เรียนการจ่ายยาในสถานการณ์จริง และการฝึกปฏิบัติงานด้านการบริหารทางเภสัชกรรม (กคส.2 ข้อ 5.4.1) ภายใน 2 ปีนับจากวันที่สภาเภสัชกรรมให้การรับรองสถาบันฯ

## 8. การประเมินหลักสูตร

สถาบันต้องมีระบบและกลไกการกำกับดูแลกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยคำนึงถึงหลักสูตรและองค์ประกอบหลัก ความก้าวหน้าของนิสิตนักศึกษา และปัญหาอุปสรรคซึ่งนำไปสู่การวางแผนแก้ไขและพัฒนา

## 9. การทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สถาบันต้องจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอเพื่อการทบทวนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กำหนดระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบัน ตลอดจนพิจารณาเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence, EdPEX) เกณฑ์คุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร เช่น ASEAN University Network-Quality Assurance (AUN-QA) หรือเกณฑ์อื่น ๆ ที่เทียบเท่า มาใช้พัฒนาคุณภาพองค์กร

ภาคผนวก 1

มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาเภสัชศาสตร์ พ.ศ. 2568 (หลักสูตรทบทวน)

เพื่อการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม โดยสภาเภสัชกรรม

## ภาคผนวก 2

### นิยามศัพท์

#### การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ

สถาบันต้องจัดให้มีแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ โดยต้องมีความเหมาะสมด้านจำนวน ประเภท โครงสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาการของแหล่งฝึกปฏิบัติ (5.1.2) ภายใน 2 ปีนับจากวันที่สภาเภสัชกรรมให้การรับรองสถาบันฯ พร้อมทั้งต้องมีหนังสือ/เอกสาร/แผนที่แสดงถึงความร่วมมือระหว่างสถาบันกับแหล่งฝึกปฏิบัติงาน และแสดงให้เห็นว่าแหล่งฝึกปฏิบัติงานนั้น มีเจตจำนงและถือเป็นความรับผิดชอบในการร่วมผลิตบัณฑิตตามหลักสูตร (กคส.2 ข้อ 5.1.3) โดยประเภทของแหล่งฝึกปฏิบัติงานจะต้องครอบคลุมรายวิชาที่หลักสูตรเปิดให้มีการเรียนการสอน ดังนี้

1. กรณีหลักสูตรเน้นด้านการบริหารทางเภสัชกรรม สถาบันต้องมีความร่วมมือกับแหล่งฝึกปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานพยาบาล สถานบริการสาธารณสุข หน่วยบริการปฐมภูมิ (primary care unit) สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน (ร้านยา) หรือหน่วยงานลักษณะอื่นที่ปฏิบัติงานบริการเภสัชกรรมหรือบริหารทางเภสัชกรรม (กคส.2 ข้อ 5.2)
2. กรณีหลักสูตรเน้นด้านเภสัชกรรมอุตสาหกรรม สถาบันต้องมีความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม เช่น โรงงาน หรือแหล่งฝึกอื่น ๆ ที่ได้รับรองมาตรฐานจากองค์กร หน่วยงาน/สมาคมทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในด้านนั้น ๆ (กคส.2 ข้อ 5.3)
3. กรณีหลักสูตรเน้นด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและสุขภาพ สถาบันต้องมีความร่วมมือแหล่งฝึกปฏิบัติงานที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับนโยบายและการพัฒนาระบบยาและสุขภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค และการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น (5.5.2)

สถาบันต้องมีแผนพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่แหล่งฝึกปฏิบัติ และอาจารย์แหล่งฝึก มีระบบให้อาจารย์แหล่งฝึกผู้มีความรู้ที่เหมาะสมของแหล่งฝึกเป็นอาจารย์สมทบ โดยมีระบบความก้าวหน้าทางวิชาการ และการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ (กคส.2 ข้อ 5.1.4)

การประเมินแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพยึดตาม ประกาศสภาเภสัชกรรมที่ 26/2554 เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ คณะกรรมการการศึกษาเภสัชศาสตร์ สภาเภสัชกรรม และประกาศสภาเภสัชกรรมที่ 44/2559 (ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1)

#### คณาจารย์

1. อาจารย์ประจำ

เป็นอาจารย์ประจำของสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์ หรืออาจารย์ประจำจากสถาบันร่วมผลิต

ในกรณีสถาบันการศึกษาของรัฐ อาจารย์ประจำของสถาบันฯ ต้องมีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาประเภทวิชาการ หรือพนักงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น หรืออาจเป็นผู้ปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานะอื่นในลักษณะชั่วคราวหรือเฉพาะคราวโดยมีสัญญาจ้างการเป็นอาจารย์ประจำที่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำซึ่งมีระยะเวลาของสัญญาจ้างอย่างน้อย 1 ปี

กรณีที่มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาประเภทสนับสนุนวิชาการ และมีตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีใช้ตำแหน่งอาจารย์ (เช่น เภสัชกร นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ หรือตำแหน่งที่มีชื่ออื่น ๆ) รวมทั้งได้รับอนุมัติให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยหรือผู้ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายด้วย หรือเป็นไปตามระเบียบที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์ประจำของสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์ต้องมีสถานะเป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งอาจปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาหรือบางเวลาที่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ โดยมีสัญญาจ้างการเป็นอาจารย์ประจำที่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำมีระยะเวลาของสัญญาจ้างอย่างน้อย 1 ปี (อ้างอิง (ร่าง) ประกาศสภาฯ 2567 ข้อ 6.5.2)

## 2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

มีอย่างน้อย 5 คน มีคุณสมบัติตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และอาจมาจากสถาบันร่วมผลิตได้ไม่เกิน 2 คน (ถ้ามี)

## 3. อาจารย์ประจำหลักสูตร

มีมากกว่าหรือเท่ากับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และควรเป็นอาจารย์จากสถาบันหลักและอาจารย์จากสถาบันร่วมผลิต (กรณีที่มีสถาบันร่วมผลิต)

## 4. อาจารย์ประจำจากสถาบันร่วมผลิต (ถ้ามี)

ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมหรือผู้ปฏิบัติงานประจำในองค์กรภายนอก ที่มีประสบการณ์การทำงานในองค์กรนั้นหรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี (อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ข้อ 10.2.3 วรรคสาม) และมีหลักฐานการมอบหมายภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่ตรงกับสายงานหรือประสบการณ์ในหลักสูตรจากสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร (อ้างอิง (ร่าง) ประกาศสภาฯ 2567 ข้อ 6.5.2)

## จำนวนคณาจารย์สำหรับการเรียนการสอนในหลักสูตรเภสัชศาสตร์

จำนวนอาจารย์ประจำสถาบันและอาจารย์จากสถาบันร่วมผลิต (ถ้ามี) เต็มเวลาต่ออนิสิตนักศึกษา

(คำนวณตามค่า Full Time Equivalent Student, FTES) สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาที่คณะเปิดสอนในหมวดวิชาชีพ และรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพที่เปิดสอนเอง (โดยคำนวณทั้งหลักสูตร) มีสัดส่วนไม่มากกว่า 1 : 8

กรณีของอาจารย์จากสถาบันร่วมผลิต (ถ้ามี) จะต้องมีส่วนไม่เกินร้อยละ 20 ของ FTE ทั้งหมดที่พึงมีสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้น ๆ

สัดส่วนอาจารย์ประจำสถาบันและอาจารย์จากสถาบันร่วมผลิต (ถ้ามี) แต่ละด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ด้านการบริหารทางเกษตรกรรม และด้านเกษตรศาสตร์สังคมและบริหารเกษตรกิจ ต่อนิสิตนักศึกษาเต็มเวลาให้ไม่มากกว่า 1 : 8

สัดส่วนอาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านการบริหารทางเกษตรกรรมที่เป็นอาจารย์ประจำสถาบัน เกษตรประจำสังกัดสถาบันอุดมศึกษานั้น และอาจารย์จากสถาบันร่วมผลิต (ถ้ามี) ที่สอนแบบ practice-based หรือการปฏิบัติงานบริหารทางเกษตรกรรมที่แหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ต่อจำนวนนิสิตนักศึกษาสาขาเน้นการบริหารทางเกษตรกรรมแต่ละชั้นปี ในสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนิสิตนักศึกษา ไม่มากกว่า 1 : 6 ในกรณีที่สถาบันการศึกษาเกษตรศาสตร์ไม่สามารถปฏิบัติตามสัดส่วนดังกล่าวได้ ให้ขอความเห็นชอบจากสภาเกษตรกรรมเป็นรายกรณีไป ทั้งนี้ ให้สถาบันเกษตรศาสตร์กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสัดส่วนดังกล่าวเป็น 1 : 4

กรณีอาจารย์ประจำสถาบันการศึกษาเกษตรศาสตร์จะนับเป็นอาจารย์ที่สอนแบบ practice-based ในกรณีต่อไปนี้

- ร่วมปฏิบัติงานบริหารทางเกษตรกรรมในแหล่งฝึกปฏิบัติงาน โดยเฉลี่ยอย่างน้อย 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา ซึ่งเทียบเท่ารายวิชาปฏิบัติการ 1 หน่วยกิต หรือ
- เป็นอาจารย์ที่สอนนิสิตนักศึกษาในแหล่งฝึกปฏิบัติงาน

## ทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษา

ต้องมีตำรา วารสาร และทรัพยากรสารสนเทศทางเกษตรศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เหมาะสมเพียงพอและทันสมัยสำหรับนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ โดยอาจเป็น hard copy หรืออิเล็กทรอนิกส์ (กคภ.2 ข้อ 8.1)

ต้องมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล และตำราอิเล็กทรอนิกส์ที่เพียงพอต่อการให้นิสิตนักศึกษา และอาจารย์สามารถค้นหาข้อมูลอ้างอิงทางเกษตรศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ (กคภ.2 ข้อ 8.2)

ต้องมีการจัดสรรพื้นที่และบรรยากาศให้นิสิตนักศึกษาใช้เป็นห้องอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้เหมาะสมและเพียงพอ (กคภ.2 ข้อ 8.3)

## ภาระงานของอาจารย์

อาจารย์ 1 คนไม่ควรมีชั่วโมงสอนเกิน 10 หน่วยกิตต่อภาคการศึกษา ในระบบทวิภาค (150 ชั่วโมง สำหรับการสอนภาคทฤษฎี หรือ 300 ชั่วโมงสำหรับการสอนภาคปฏิบัติ โดยหมายถึงทุกรายวิชาที่อาจารย์ท่านนั้น ๆ รับผิดชอบสอน) หรือตามสัดส่วนภาระงานอื่นที่สภาเภสัชกรรมกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์มีเวลาในการ ออกแบบ วางแผน เตรียมการสอนและการประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอน และการประเมินผลมีคุณภาพ หากอาจารย์ต้องมีการะหน้าที่อื่น เช่น งานบริการ งานบริหาร งานวิจัย ฯลฯ จำนวนชั่วโมงสอนต้องลดลง และ มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาต้องเพิ่มจำนวนอาจารย์จากเกณฑ์ปกติเพื่อชดเชย

### ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา

มีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา และมีหน่วยงานในคณะที่รับผิดชอบ (กศภ.2 ข้อ 6.1)

มีฐานข้อมูลนิสิตนักศึกษา มีระบบรักษาความลับซึ่งนิสิตนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าถึง ข้อมูล (กศภ.2 ข้อ 6.2)

มีสถานที่และกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุขภาพ นันทนาการ บำเพ็ญประโยชน์ และศิลปวัฒนธรรม (กศภ.2 ข้อ 6.3)

มีสวัสดิการด้านสุขภาพทั้งในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วย (6.4)

### ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่นิสิตนักศึกษาทุกคนเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการศึกษา ให้ความช่วยเหลือ และป้องกันแก้ไขปัญหาการศึกษา และปัญหาอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมเจตคติอันดีงามแก่นิสิตนักศึกษา (กศภ.2 ข้อ 6.5)

มีระบบรับเรื่องร้องเรียนและติดตามเรื่องร้องเรียนจากนิสิตนักศึกษา (กศภ.2 ข้อ 6.6)

### สถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์

หมายความว่า คณะ วิทยาลัย สำนักวิชา หรือหน่วยงานที่เทียบเท่าที่จัดการศึกษาเภสัชศาสตร์

### สถาบันพี่เลี้ยง

หมายถึง สถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรกับ มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์เปิดใหม่ ทั้งนี้ข้อตกลงต้องลงนามโดยคู่สัญญาที่มีอำนาจเต็มตามกฎหมาย

สถาบันพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติ

- มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเภสัชศาสตร์มาไม่ต่ำกว่า 15 ปี
- รับเป็นสถาบันพี่เลี้ยงได้ไม่เกิน 2 สถาบันในช่วงเวลาเดียวกัน

บทบาทและหน้าที่

- ให้ความเห็นประกอบรายงานความก้าวหน้าก่อนส่งให้สภาเภสัชกรรมพิจารณาตามรอบเวลา
- ให้คำแนะนำและกำกับดูแลเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ที่เปิดใหม่ให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้สถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ใหม่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนด
- การแบ่งปันและกระจายทรัพยากรขึ้นกับดุลพินิจ
- การสิ้นสุดความเป็นสถาบันพี่เลี้ยงเมื่อสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ใหม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาเภสัชศาสตร์ และมีบัณฑิตรุ่นแรกสำเร็จการศึกษา (อย่างน้อย 7 ปี)
- ในกรณีที่สถาบันพี่เลี้ยงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ครบระยะเวลาที่กำหนด ให้รายงานสภาเภสัชกรรมเพื่อทราบและแก้ไขต่อไป

ผลประโยชน์ที่จะได้รับ สถาบันพี่เลี้ยงจะได้รับความร่วมมือในการส่งนิสิตนักศึกษาเพื่อไปเพิ่มพูนประสบการณ์/ศึกษาวิชาเลือก ในสถาบันผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ที่เปิดใหม่ และอาจได้รับความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายงานวิจัยในอนาคต

### สถาบันร่วมผลิต

องค์กรภายนอกสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานะใดสถานะหนึ่งที่มีหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพเภสัชกรรมหรือเกี่ยวข้องกับรายวิชาตามหลักสูตร และเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 โดยอาจเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศซึ่งรับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยงานราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า หรือเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือเป็นบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากเป็นบริษัทเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้อยู่ในดุลยพินิจของจากสถาบันอุดมศึกษาโดยต้องแสดงศักยภาพและความพร้อมในการร่วมผลิตบัณฑิตของบริษัทดังกล่าวและต้องให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาเกสรธรรมให้ความเห็นชอบ

### อาคารสถานที่ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย

ต้องมีจำนวนห้องเรียนและขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับจำนวนนิสิตนักศึกษา (กศภ.2 ข้อ 7.2) และมีการจัดลักษณะห้องเรียนที่เหมาะสมกับการสอนแบบต่าง ๆ ได้แก่ การสอนแบบบรรยายทั้งชั้นปี การสอนแบบกลุ่มย่อย เป็นต้น (กศภ.2 ข้อ 7.3.1)

ต้องมีจำนวนห้องปฏิบัติการและขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับจำนวนนิสิตนักศึกษา (7.4) มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องแก้ว วัสดุสารเคมี ผลิตภัณฑ์ยาและอื่น ๆ ที่พร้อมใช้และเพียงพอสำหรับการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ (กศภ.2 ข้อ 7.3.4)

ต้องมีระบบไฟฟ้า น้ำ และแก๊ส โดยติดตั้งและมีระบบควบคุมอย่างปลอดภัย (กศภ.2 ข้อ 7.3.6)

ต้องมีระบบความปลอดภัยต่าง ๆ ตามลักษณะความจำเป็นของห้องปฏิบัติการตามลักษณะเกณฑ์ที่กำหนด เช่น เครื่องดับเพลิง สัญญาณเตือนภัย มีทางหนีไฟที่ชัดเจนและไม่มีสิ่งกีดขวาง อ่างล้างตา ฝักบัวชำระร่างกายเมื่อสัมผัสสารเคมีหรือวัตถุอันตราย ระบบเก็บและแยกขยะอันตรายหรือมีพิษ ตู้ดูดควัน ระบบระบายอากาศ เป็นต้น (กศภ.2 ข้อ 7.3.5)